

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 681/2021
17.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца - противтуженог „БОРЕЛИ” ДП у стечају, Сомбор, чији је пуномоћник Горица Марков, адвокат из ..., против туженог - противтужиоца ДД „БОРОВО” Вуковар, Република Хрватска, чији је пуномоћник Даница Милић, адвокат из ..., ради утврђења по тужби и излучења по противтужби, одлучујући о ревизији туженог - противтужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5440/20 од 17.03.2021. године, у седници већа одржаној дана 17.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог - противтужиоца изјављена против става првог изреке пресуде Привредног апелационог суда Пж 5440/20 од 17.03.2021. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Сомбору П 238/19 од 18.09.2020. године у ставу I изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца – противтуженог, којим је тражио да се утврди да је некретнина уписана у лист непокретности број .. КО Сомбор 1 саграђена на парцели .. зграда бр.1 осталих индустријских делатности - фабрика обуће површине 05 ари 65 м2, зграда бр. 2 осталих индустријских делатности - фабрика обуће површине 33 ара 88 м2, зграда бр. 3 осталих индустријских делатности фабрика обуће површине 97 м2, зграда бр. 4 осталих индустријских делатности фабрика обуће површине 03 ара 33 м2, земљиште уз зграду површине 05 ха 56 ари 44 м2, друштвена својина са правом коришћења „Борели“ ДП Сомбор, да се пренос права коришћења наведених некретнина у листу непокретности бр. .. КО Сомбор 1 са туженог - противтужиоца у корист тужиоца - противтуженог изврши на основу првостепене пресуде и да се тужени -противтужилац обавезе да трпи да се овај пренос спроведе. Ставом II изреке одбијен је противтужбени захтев туженог - противтужиоца, да се утврди право излучења у корист туженог непокретности: 1 зграда осталих индустријских делатности површине 333 м2, 2 зграда осталих индустријских делатности 97 м2, 3 зграда осталих индустријских делатности површине 3387 м2, 4 зграда осталих индустријских делатности површине 565 м2, које се налазе на адреси ..., катастарска парцела .. и које су уписане у лист непокретности број .. КО Сомбор 1, што је тужилац - противтужени дужан да призна и трпи, као и да се обавезе тужилац - противтужени да туженом - противтужиоцу преда у државину непокретности 1 зграда осталих индустријских делатности површине 333 м2, 2 зграда осталих индустријских делатности површине 97

м2, 3 зграда осталих индустријских делатности површине 3387 м2 и 4 зграда осталих индустријских делатности површине 565 м2, које се налазе на адреси ..., катастарска парцела .. и које су уписане у лист непокретности број .. КО Сомбор 1, ослобођене од свих лица и ствари. Ставом III изреке одлучено је да свака страна сноси своје трошкове.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 5440/20 од 17.03.2021. године у ставу првом изреке одбијена је, као неоснована, жалба туженог - противтужиоца па је потврђена првостепена пресуда у ставу II изреке. У ставу другом изреке укинута је првостепена пресуда у ставу I и III изреке и списи предмета враћени су првостепеном суду на поновно одлучивање.

Против пресуде другостепеног суда, у делу којим је потврђена првостепена пресуда (став први изреке другостепене пресуде) тужени - противтужилац изјављује благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. става 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 125/04...111/09), која је учињена пред другостепеним судом, а коју одредбу је грешком означио као члан 374. став 1. Закона о парничном поступку налазећи да је конкретно у примени Закон о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11...18/20) и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама одредбе члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 125/04...111/09), који закон се у овој парници примењује на основу члана 506. става 1. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...18/20) и нашао да ревизија туженог - противтужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредбе парничног поступка из члана 361. става 2. тачке 9. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Неосновани су ревизијски наводи туженог - противтужиоца, који указују на то да је побијана одлука захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 361. става 2. Закона о парничном поступку. Другостепени суд је одлуку засновао на чињеничном стању, које је првостепени суд утврдио оценом доказа, па нема такве битне повреде поступка пред другостепеним судом, јер поновног извођења доказа у поступку доношења одлуке која се побија ревизијом није било. Следи да повреда, на коју се по садржини указује ревизијом туженог - противтужиоца није учињена у поступку пред другостепеним судом. Поред тога, оваквим ревизијским наводима суштински се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања на којем су засноване одлуке нижестепених судова, а која не може бити предмет оцене у ревизијском поступку у смислу члана 398. став 2. Закона о парничном поступку.

Предмет противтуженог захтева је излучење и предаја у државину туженог - противтужиоца непокретности из стечајне масе тужиоца – противтуженог будући да тужени - противтужилац наводи да је у листу непокретности бр. .. КО Сомбор - 1

уписан као власник 4 зграде, које се налазе на адреси ... у Сомбору на парцели бр. .. које непокретности тужилац - противтужени користи без правног основа.

Првостепени суд је, увидом у лист непокретности бр. .. КО Сомбор 1 утврдио да су погон, односно зграде уписане као друштвена својина са правом коришћења туженог - противтужиоца са обимом удела 1/1. Даље је утврђено да је тужени - противтужилац ДД „Борово“ Вуковар организовано 18.03.1994. године од делова некадашњег југословенског комбината гуме и обуће „Борово“ из Борова, на подручју Републике Хрватске и води се као једини правни следбеник некадашњег ДП Југословенски комбинат гуме и обуће „Борово“, а што је првостепени суд утврдио из потврде Трговачког суда у Осијеку. Према решењу Хрватског фонда за приватизацију од 24.09.1993. године у поступку приватизације туженог-противтужиоца, приватизацијом су обухваћене, између осталог, некретнине у Републици Србији, које су предмет спора, а за које је тужени - противтужилац током поступка тврдио да је власник. Ради се о непокретностима уписаним у листу непокретности .. Сомбор 1 - све на катастарској парцели бр. .. . Даље је првостепени суд утврдио да је тужени - противтужилац захтев поднео на основу уверења Агенције за управљање државном имовином од 23.01.2013. године и потврде Трговачког суда у Осијеку од 28.08.2014. године, на основу кога је тужени -противтужилац истицао да је, у поступку приватизације у Републици Хрватској у складу са хрватским прописима, уместо права коришћења на предметним непокретностима, које се у изводу из катастра непокретности воде као друштвена својина, тужени - противтужилац стекао право својине и као власник има право да му се предметне некретнине предају. Уверењем РС РГЗ Служба за катастар непокретности бр. ../19 од 28.06.2019. године, достављен је суду историјат права власништва од преузимања земљишне књиге и формирања катастра непокретности на парцели .. КО Сомбор 1. Констатовано је да из решења од 06.05.2005. године произилази да је извршена промена уписа носиоца права друштвене својине на објектима и право коришћења на парцели .. КО Сомбор 1 са до тада уписаног носиоца ДП ”Борели“ Сомбор на новог носиоца „Борово“ ДД Вуковар, а на основу решења Дн 2625/02 Општинског суда Сомбор и решења Гж 885/03 Окружног суда Сомбор. Актом истог органа од 20.10.2006. године дозвољен је упис промене назива фирме носиоца права својине на непокретностима уписаним у лист непокретности бр. .. КО Сомбор у „Борово“ ДД Вуковар, а ради промене уписа назива фирме носиоца права својине уписаним у лист непокретности на основу увида у потврду Трговачког суда у Осијеку од 25.04.2003. године и извода из судског регистра Трговачког суда у Осијеку од 25.05.2005. године.

Првостепени суд, одлучујући о противтужбеном захтеву за излучење предметне непокретности, утврђује да је тужени - противтужилац на истим укњижен са правом коришћења, те је становишта да тужени - противтужилац није доставио доказ да је своје право на непокретностима на дан 31.12.1990. године пријавио, а што је био дужан према Уредби о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших Република СФРЈ. Следом, првостепени суд закључује да туженом - противтужиоцу право по Споразуму о питању сукцесије -Анекс Г не даје могућност да тражи повраћај предратне имовине. Такође, првостепени суд, као један од разлога за

одбијање противтужбеног захтева истиче да тужени – противтужилац, као носилац права коришћења на спорним непокретностима, нема право својине на истим, јер није приватизован по прописима Републике Србије, у којој се непокретност на којој тражи излучење и предају налазе, већ то право може стећи само ако закључи билатерални уговор између Републике Србије и Републике Хрватске, којим би се предвидела конверзија права коришћења у право својине. Стога, првостепени суд, одбијајући противтужбени захтев примењује одредбу члана 37. Закона о основама својинскоправних односа и закључује да тужени - противтужилац није доказао да је титулар права својине на спорним непокретностима.

Другостепени суд је становишта да је правилно првостепени суд одбио противтужбени захтев и на потпуно и правилно утврђено чињенично стање правилном применом материјалног права и то одредбе члана 37. Закона о основама својинскоправних односа, правилно утврдио да тужени - противтужилац нема право својине на предметним непокретностима. При томе, другостепени суд додаје да није правилан закључак првостепеног суда да тужени - противтужилац, као носилац права коришћења спорним непокретностима нема право својине јер није приватизован по прописима Републике Србије, али налази да овај закључак не утиче на правилност и законитост првостепене пресуде у ставу II изреке. Према становишту другостепеног суда, тужени – противтужилац, сада деоничко друштво, свој правни статус, односно правну форму може мењати према прописима државе где има регистровано седиште, али то не значи да се променом статуса према прописима матичне државе аутоматски и истовремено мења облик својине на непокретностима које се налазе у другој држави. Према мишљењу другостепеног суда, Споразумом по питању сукцесије - Анекс Г начелно је уређено питање признавања права власништва између држава следбеника и према овом споразуму, спорни односи се морају решити склапањем билатералних уговора, којима би се разрешила свеукупна имовинска правна питања између држава следбеника уз поштовање услова реципроцитета. Правни претходник туженог - противтужиоца је стекао право коришћења на непокретностима које су биле у друштвеној својини и које су и даље остале у друштвеној својини, те је стога према закључку другостепеног суда правилно првостепени суд одбио противтужбени захтев туженог - противтужиоца за излучење по основу права својине за коју тужени - противтужилац тврди да је стекао по основу приватизације спроведене у Републици Хрватској.

Према оцени Врховног касационог суда нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Ревизијом туженог - противтужиоца оспорава се изнето становиште нижестепених судова. Према наводима ревидента Анекс Г Споразума о питањима сукцесије може се непосредно примењивати, без било каквих билатералних уговора, при чему је такво становиште у другим поступцима имао и другостепени суд, као и Врховни суд Србије 2004. године. Врховни касациони суд не прихвата ревизијске наводе туженог - противтужиоца. Захтев туженог - противтужиоца на начин опредељен противтужбом заснива се на његовој тврдњи да је постао имовинском

трансформацијом свог претходника власник предметних непокретности. Међутим, такве непокретности, након својинске трансформације претходника туженог - противтужиоца и даље морају опстати у режиму друштвене својине из разлога што према стању у списима изостају околности које би водиле промени природе својине на непокретностима. Тужени - противтужилац, сада деоничко друштво, свој правни статус односно правну форму, може мењати према прописима државе где има регистровано седиште („lex societatis“), али то не значи да се променом статуса према прописима матичне државе аутоматски и истовремено мења облик својине на непокретностима које се налазе у другој држави, како правилно закључује и другостепени суд. Стога, тужени - противтужилац се свакако не може квалификовати као власник предметних непокретности, како у ревизији истиче. Носилац права коришћења ствари у друштвеној својини има право на правносвојинску и државинску заштиту. Али, то право могу остварити искључиво резиденти Републике Србије, подложни њеном уставноправном режиму својинске трансформације друштвене својине у друге уставом предвиђене облике својине (кроз процес приватизације установљен регулативом Републике Србије). Тузилац није резидент Републике Србије, већ је резидент Републике Хрватске, као бивше чланице Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (даље у тексту: СФРЈ). Зато је правни основ за решавање о праву својине, дефинисан Анексом Г Споразумом о питањима сукцесије, закљученим између бивших република СФРЈ, којим се регулишу питања својине и стечених права. Међутим, Анекс Г Споразума о питањима сукцесије није непосредно применљив. Његовој примени нужно претходи закључење билатералних споразума међу бившим републикама СФРЈ, у конкретном случају Републике Србије и Републике Хрватске. Овакво становиште изражено је у одлуци Европског суда за људска права у предмету „Младост Турист“ АД Београд против Хрватске, број 73035/14 од 30. јануара 2018. године. Притом, исто је већ раније прихваћено у одлуци Врховног касационог суда Прев 382/17 од 29.06.2018. године.

Сходно изнетом, а супротно ревизијским наводима, не постоје услови за непосредну примену Анекса Г Споразума о питањима сукцесије. Тиме изостаје постојање дипломатског реципроцитета између Републике Србије и Републике Хрватске у питањима остваривању заштите права изведених из права својине као његових стечених права. Отуда за остваривање овакве заштите нужно је постојање фактичког реципроцитета, које је предмет доказивања. Терет доказивања ове околности свакако је на лицу које изводи постојање права за овакву правну заштиту. То је у овој правној ствари био тужени – противтужилац, а исти наведено није доказао. Последично томе, неосновани су наводи туженог - противтужиоца да је другостепени суд у потпуности занемарио својинску трансформацију туженог - противтужиоца.

Одредбом члана 20. став 1. Закона о основама својинско правних односа, прописано је да се право својине стиче се по самом закону, на основу правног посла и наслеђивањем. Лице које захтева утврђење права својине на непокретности у Републици Србији мора доказати да је на њој стекао право својине сагласно прописима Републике Србије. Према утврђеном чињеничном стању тужени - противтужилац наведено није доказао. Не могу се прихватити наводи да тужени - противтужилац

заснива своје право на примени члана 33. Закона о основама својиснкоправних односа, будући да је наведеним чланом прописано да се на основу правног посла право својине на непокретност стиче уписом у јавну књигу или на други одговарајући начин одређен законом, јер нити је доказао да је стекао право својине па предметним непокретностима правним послом, нити да је његово право својине уписано у катастру непокретности, како је напред утврђено и образложено од стране нижестепених судова. У погледу дела захтева којим тужени – противтужилац тражи предају непокретности у државину, Врховни касациони суд указује на то да тужени - противтужилац захтева предају исте у државину, као последицу утврђења права својине. Чланом 3. став 1. Закона о основама својиснкоправних односа прописано је да власник има право да своју ствар држи, да је користи и да њоме располаже, у границама одређеним законом. Тужени – противтужилац истиче у ревизији да као власник има право да ужива државинску заштиту у складу са цитираним чланом. Како је утврђено током поступка да исти није власник предметних непокретности, то не може уживати ни право да непокретности држи како је описано чланом 3. став 1. наведеног закона. Што се тиче одредбе члана 72. став 1. Закона о основама својиснкоправних односа, на коју се ревидент у ревизији позвао, иста прописује да је државина законита, ако се заснива на пуноважном правном основу, који је потребан за стицање права својине и ако није прибављена силом, преваром или злоупотребом поверења. Предмет противтужбеног захтева јесте излучење предметних непокретности из стечајне масе и предаја истих, али не у смислу члана 72. ЗОСПО, већ у смислу члана члана 50. и 112. Закона о стечају, уз примену одредбе члана 37. Закона о основама својиснкоправних односа. Из наведеног, ови наводи ревидента су беспредметни у овом поступку.

То су разлози због којих је Врховни касациони суд применом одредбе члана 405. Закона о парничном поступку одлучио као изреци.

**Председник већа - судија
Бранко Станић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**